

Fant ut at han har drapshjerne

Forskeren James Fallon oppdaget at han hadde hjernen til en psykopatisk drapsmann ved en tilfeldighet. Så hvorfor ble Fallon professor og ikke drapsmaskin?

Av Hanne Kreutz-Hansen, Ronny Berg 22. februar 2015

Den var en vanlig dag på jobben. Den anerkjente amerikanske hjerneforskeren James Fallon ved University of California Irvine satt på kontoret og så på bilder av hjerner i forbindelse med en Alzheimers-studie. Han hadde drøssevis med bilder foran seg. Schizofrene hjerner, Alzheimers-hjerner og friske hjerner. Som vanlig hadde han lagt ved bilder av sin egen og familiens hjerner. Et av bildene skilte seg veldig ut, og Fallon ropte på teknikeren.

«Du, her er det noe som ikke stemmer ... Her ligger det jo en drapshjerne. Denne personen er ikke god. Han er en fare for samfunnet».

Bildet viste alle de klassiske trekkene til en psykopatisk drapsmann – mønstrene han i årevis hadde stirret på i forbindelse med forskning på atferdspsykologi.

Fallon snudde bildet. Der sto hans eget navn.

– Jeg så på teknikeren og lo. Så sto vi der begge to og lo. Da jeg kom hjem sa jeg til kona at det hadde skjedd noe rart på jobben i dag: «Jeg fant ut at jeg har hjernen til en psykopat», sa jeg over middagen.

Hun så på ham og sa: «Det overrasker meg ikke».

– Jeg bare lo av henne og tenkte ikke mer på det. Det var så travelt på jobben.

Psykatriprofessoren snakker med VG Helg på Skype fra byen Irvine i California. Han har vært gift med samme kone i 41 år. Sammen har de tre barn og fem barnebarn.

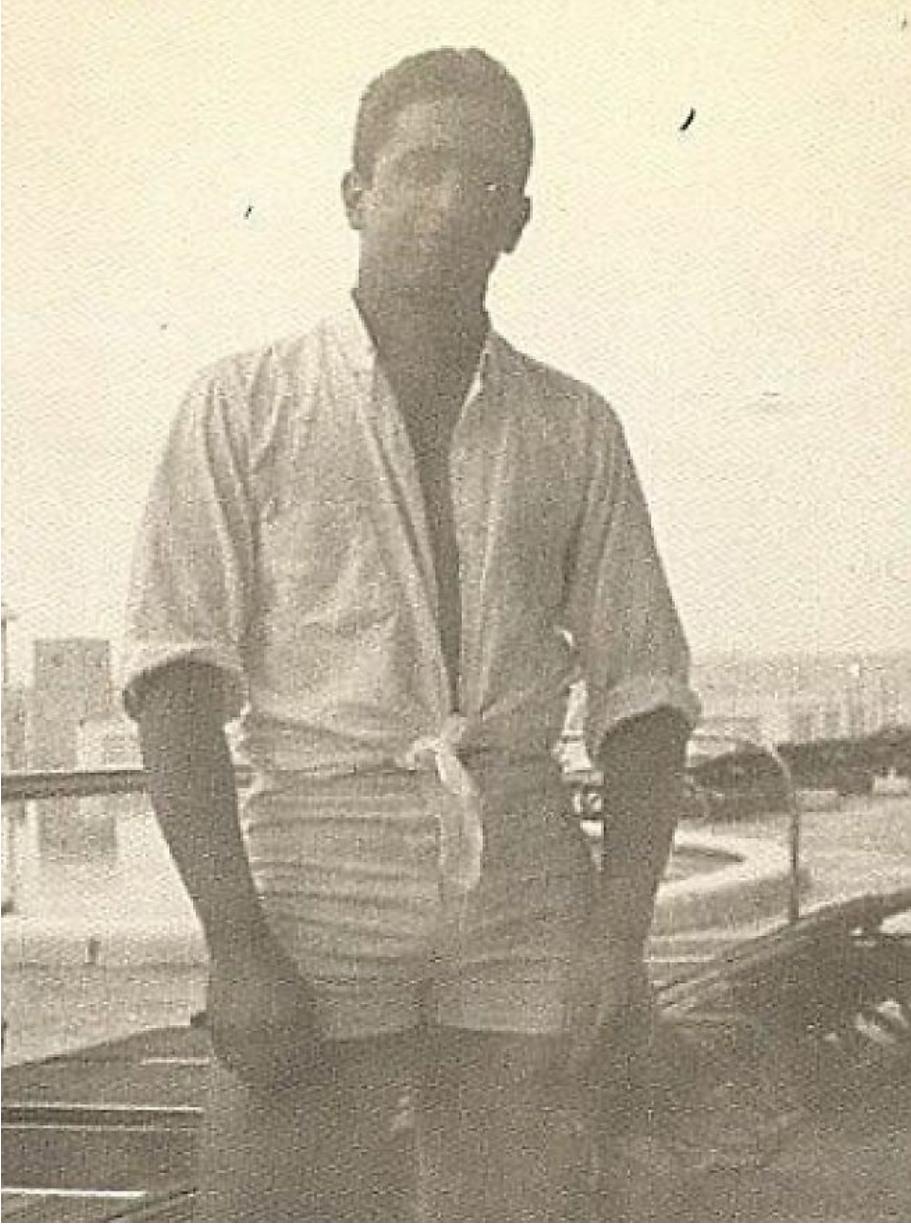
– Det var faktisk ikke før jeg kom til Oslo, for noen år siden, at jeg tok det inn over meg.

BRYDDE SEG IKKE: Da psykiatriprofessor James Fallon spurte familien hvordan de opplevde ham, sa de at de syntes han var selvopptatt og følelsesløs. Her er han med kona gjennom 41 år og de tre barna.

– Du vet at Norge er favorittlandet mitt etter USA. Jeg er der minst en gang i året. Jeg prøver å få med meg 17. mai med de fantastiske barnetogene, og galoppen på Øvrevoll. Og så har jeg mange venner å besøke. Professorer, psykiatere og Hanne Krogh.

Fallon forteller om den gangen han var invitert av Universitetet i Oslo til å snakke om bipolar lidelse og hjernestrukturer. Han talte for en rekke professorer og psykiatere, og som vanlig viste han frem flere bilder av hjernen sin. Etterpå, da han satt hjemme hos en av psykiaterne, fikk han høre: «Du vet kanskje ikke dette, men du er prososial psykopat – helt i grenseland til å bli farlig».

UNG: Her er James Fallon den gang han var en ung sjarmør. FOTO: FACEBOOK

Da han kom hjem spurte han familie, venner og psykiatere hvordan de opplevde ham.

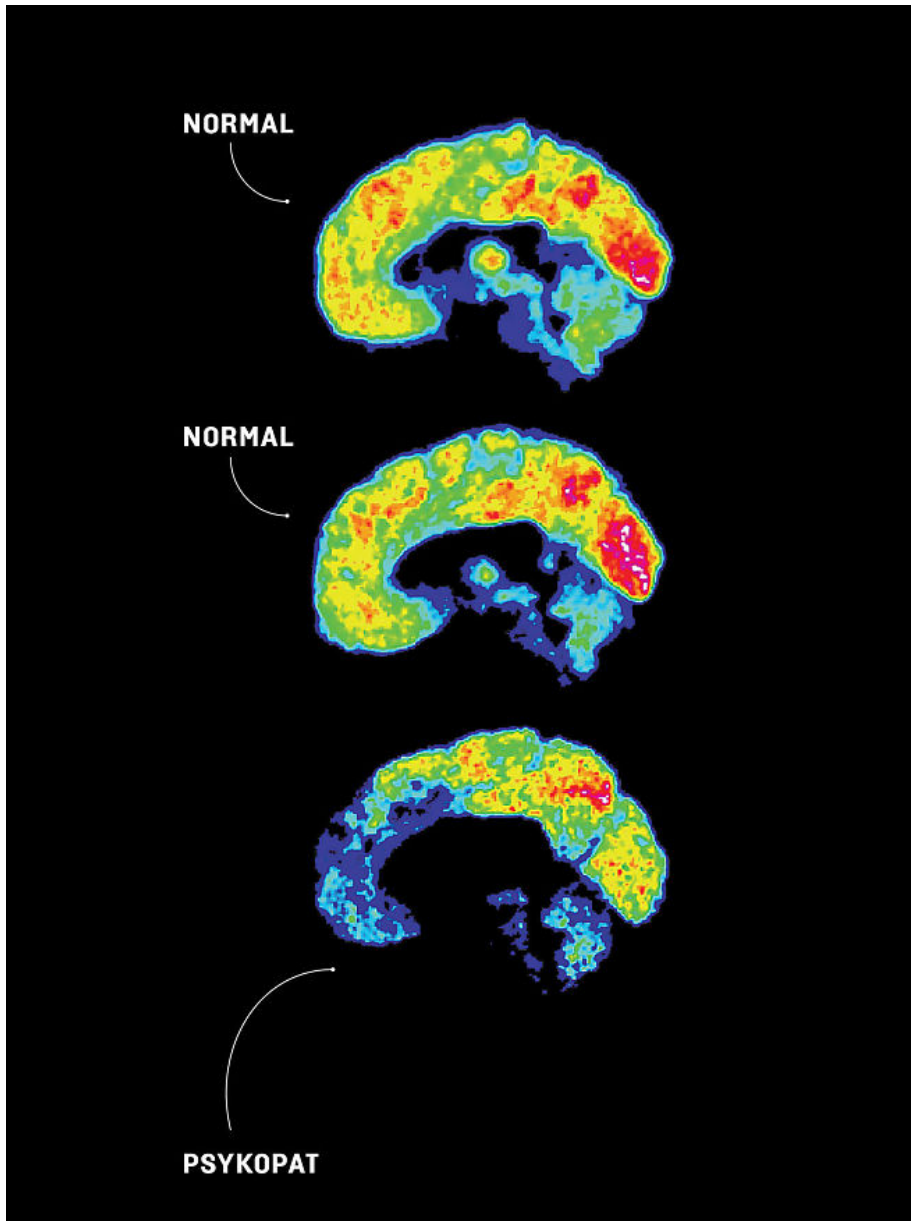
– Kona mi sa at hun hadde forsøkt å si det til meg i mange år. Jeg var narsissistisk, egosentrert, og aggressiv. Datteren min skrev et brev om all kjærligheten de ga meg som de aldri fikk tilbake. Det var som om jeg ikke var til stede, skrev hun.

– *Var det sårt?*

– Vet du hva, jeg brydde meg ikke.

Stadig flere hjerneforskere prøver å finne ut hvordan gener, hjernestruktur og hjerneaktivitet kan forklare menneskets godhet og ondskap. Forskning viser at drapsmenn kan ha sammenlignbare skader, eller mangel på aktivitet, i den fremre delen av hjernen hvor emosjoner og impulser styres.

Mange voldsforbrytere, seriemordere og psykopater har et spesielt arvemateriale til felles: The warrior gene, som kan forklare hvorfor noen har økt risiko for å begå onde handlinger, slik som drap.

Den anerkjente amerikanske nevroforskeren og psykiatriprofessoren, James Fallon - gift i 41 år og far til tre - fant ut at han har gjernen til en psykopat og drapsmann. Her er bildet av Fallons hjerne sammenlignet med hjernen til en vanlig person.

Da Fallon noen år etter besøket i Oslo tok en gentest, fikk han til sin store overraskelse vite at også han hadde dette genet.

Så hvorfor ble Fallon professor og ikke drapsmaskin?

– Det vet jeg ikke. Kanskje fordi jeg hadde en omsorgsfull og raus familie, eller fordi jeg har fått dekket mine behov: Penger, sex og suksess. Kanskje fordi jeg alltid har vært smart, atletisk, populær og good looking.

– Jeg har alltid satt meg selv foran andre. Helt vin i glasset mitt først, og hvis det var begravelse for noen i familien, dro jeg heller på en fest. Jeg manipulerer folk hele tiden. Det er som et dop for meg. Hvis jeg er i sosialt lag, gjør jeg det jeg kan for å eie deg. Du merker vel bare nå, hvordan jeg kan prate ustoppelig i timevis, jeg har fanget deg og slipper deg ikke.

– Er du ond?

– Jeg tror ikke på det gode og det onde. Jeg er som Dexter, seriemorderen i TV-serien. Han dreper kun de slemme. Jeg dreper ikke, men jeg kan ha lange, stille hevnprosjekter mot dem som fortjener det. Jeg er en svært rettferdig mann.

For to år siden startet Fallon et eksperiment. Kunne han med sin egen vilje prøve å endre sine psykopatiske trekk?

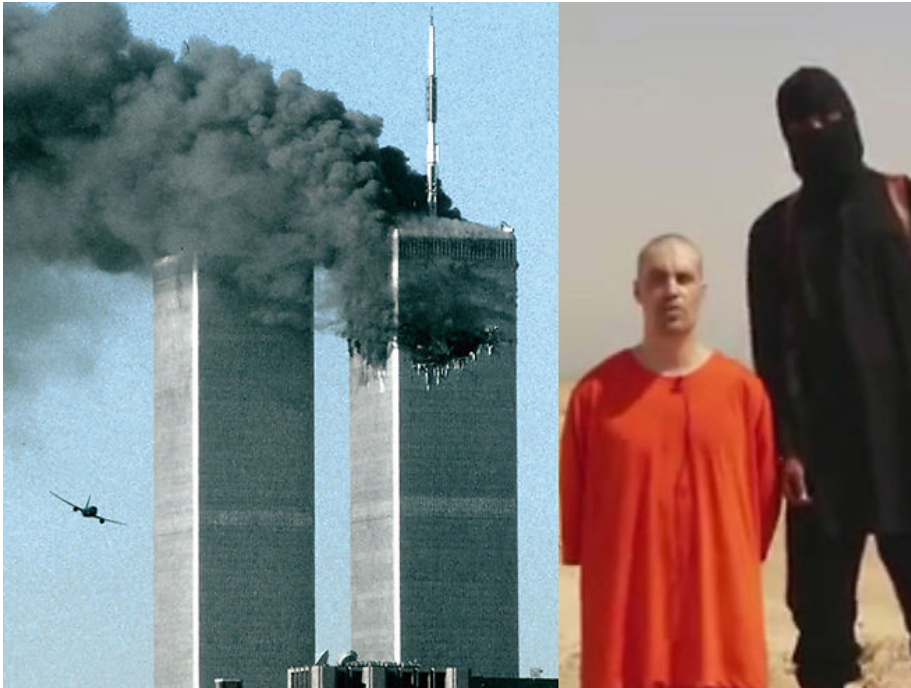
– Jeg kan ikke føle andres sorg og smerte, men jeg forstår kognitivt at andre kan føle det slik. Derfor spør jeg meg hele tiden: Hva ville en normal fyr gjort nå?

Han gråter fortsatt ikke i begravelser.

– Jeg har ingen emosjonelle bånd til den som står meg nærmest. Men jeg forstår hva mennesker vil ha. Derfor prøver jeg å gjøre ting for å glede familien min.

– Kan du få dårlig samvittighet?

– Helt ærlig ... Nei. Jeg elsker å være meg!

TERROREN HAR BRAGT ONDSKAPEN NÆRMERE: - På 70-tallet og særlig 80-tallet trodde vi at vi var ferdig med folkemordene og de verste krigene, sier filosofiprofessor Arne Johan Vetlesen. - Vi følte at siviliseringen av verden og menneskeheten gikk sakte fremover. Derfor var det mange som opplevde det som skjedde i Bosnia og Rwanda på begynnelsen av 90-tallet, som et uventet tilbakefall. Men det var 11. september som skapte den nye interessen for ondskap. Først da USA ble sammen, begynte elitene i vesten å ta ondskap på alvor. Og da kom alle spørsmålene: Hva er ondskap? Hvem er disse menneskene? Har vi det også i oss? Getty Images

Da terrororganisasjonen IS brant en [jordansk jagerflyger levende](#) og publiserte det på video, var det ondskap. [Angrepet mot satiremagasinet Charlie Hebdo](#) i Paris i januar, var også ondskap

Forrige uke [skrev kona til Trømsø-ordfører Jens Johan Hjort](#) om en annen type ondskap på Facebook. Det gjaldt utroskapsrykter og damehistorier som ble spredt om mannen hennes.

Innlegget ble trykket i de store avisene:

«Den ondskap de har satt i gang rammer en hel familie», skrev Nina Hjort.

Hvor kommer ondskap fra?

Først drepte den 25 år gamle ingeniørstudenten Charles Whitman kona og moren sin, før han skjøt og drepte 17 mennesker – og skadet ytterligere 32 – under en skolemassakre ved University of Texas i 1966. Etterpå tok han sitt eget liv. I selvmordsbrevet hadde han skrevet:

«Jeg forstår ikke meg selv om dagen. Jeg skal være en normalt, oppegående og intelligent ung mann. Men i det siste har jeg vært offer for uvanlige og irrasjonelle tanker ... Vær så snill og gjør opp gjelden min og doner resten anonymt til et mentalt helsefond. Kanskje kan forskningen unngå fremtidige tragedier som denne».

Under obduksjonen av Whitman gjorde legene en uvanlig oppdagelse. De fant en svulst og en misdannet åre som presset mot amygdala – det lille området fremst i hjernen som kontrollerer emosjoner.

Forskere spør seg: Er ondskap egentlig skader på hjernen?

Denne artikkelen skal ikke handle om ondskapen til Adolf Hitler eller Anders Behring Breivik, men den ondskapen som finnes i oss alle.

I bøker, filmer og TV-serier som «Breaking Bad» og seriemorderen «Dexter», underholdes vi av ondskap. De umenneskelige handlingene vekker avsky, men også nysgjerrighet: Kunne jeg gjort noe ondt mot et annet menneske? Ondskap frastøter og tiltrekker oss.

– Vi har en uslukkelig tørst etter kunnskap om ting som skremmer oss, sier Ingunn Skre, førsteamanuensis i psykologi ved Universitetet i Tromsø.

Filosofiprofessor Arne Johan Vetlesen har nylig skrevet boken «Studier i ondskap»; og mener at det finnes et mørke i oss alle.

– Mennesker har to måter å være onde mot hverandre på, begynner Vetlesen.

– Vi kan enten utøve vold mot hverandre, og det kan i verste fall resultere i at vi dør. Eller vi kan si sårende ting til hverandre.

– *Er det ene ondere enn det andre?*

– En sårende kommentar er ikke voldtekt, tortur eller vold. Men i noen tilfeller vil nok noen mene at det hadde vært bedre med et knyttneveslag, enn å bli utsatt for en sårende kommentar – hver dag, gjennom hele ekteskapet.

Han mener det er menneskelig å ønske å plassere noe vondt inni oss selv over på andre:

«**Har du blitt enda tynnere i håret?»** «Hva har skjedd med deg? Før var du alltid så glad og morsom».

– Når vi ikke har det bra, prøver vi ofte å føle oss bedre ved å få en annen til å føle seg dårlig. Det er en type ondskap, som gir en følelse av makt.

– Har du selv vært ond noen gang?

– Ja. Ja da. Særlig disse fininnstilte replikkene, kan jeg være en mester i. Jeg driver ikke mer med det enn andre, men jeg er heller ikke annerledes enn at jeg kan såre andre mennesker.

Psykolog Gry Stålsett definerer ondskap som «aktivt å påføre andre mennesker skade»: Tortur, sadisme og vold. Men også psykisk manipulering, seksuell trakassering, karakterdrap av en person i media og utestenging av andre fra et fellesskap har grader av ondskap, mener Stålsett, som har doktorgrad i psykologi og jobber ved Modum Bad og Det teologiske Menighetsfakultetet.

– Er mobbing ondskap?

– Systematisk og overløst mobbing kan klassifiseres som det.

JOSEF MENGELE

Lege på konsentrasjonsleiren Auschwitz, kjent for sine eksperimenter på fangene. Han var særlig opptatt av tvillinger, helte kjemikalier i øynene deres for å se om øynene skiftet farge, sydde dem sammen for å lage siamesiske tvillinger, og torturerte barn for å se hvor lenge de kunne overleve.

1. 1
2. 2
3. 3
4. 4
5. 5
6. 6
7. 7

- [Previous](#)
- [Next](#)

22. juli 2011 var Stålsett på vei til Løgum kloster i Danmark for å holde foredrag for prester og psykologer. I sekken hadde hun en bunke bøker om ondskap. Så skjedde angrepet på Utøya. To dager senere satt hun på Sundvollen hotell. I samme rom som de berørte og etterlatte. Hun kjente virkningene av ondskapen fysisk på kroppen.

– Det var en rar, mektig stillhet med avbrutte smerte- og angstfylte gråtelyder, som jeg sjelden hadde hørt, sier Stålsett:

– Følelser smitter. Jeg kjente det som en vond smerte fra hjertet, ned mot mellomgulvet. På Sundvollen opplevde jeg både resultater av ekstrem ondskap – og ytterpunkter av ekstrem godhet.

– *Er man født ond, eller er det noe man blir, tror du?*

– Jeg tror vi alle er født med muligheten for ondskap.

– *Tror du vi kan finne ondskap ved å skanne hodet?*

– Ikke direkte, men hjerneforskningen avdekker stadig ny kunnskap.

Tenker vanlige mennesker på seg selv som onde? Vi gikk ut på gaten i Oslo. Inn på varemagasinet Steen & Strøm, der to unge mennesker sitter innerst på en kafé og drikker kaffe. Knut Hauge Jr. (23), studerer business og kinesisk i Shanghai. Stine Ertvaag (24), jobber med PR innen mote og skjønnhet.

Vi spør dem om hva de tenker, når de hører ordet ondskap.

– Ondskap er å dømme andre før vi blir kjent med dem, mener Knut.

– *Kan du være ond selv?*

– Jeg liker å kodd med folk. Ikke alle tåler det. Hvis noen erter meg, vil jeg hevne meg, det er min ondeste side. Kineserne kan man kodd med. De er mindre sårbare og har mye grovere humor enn oss nordmenn.

Stine sier at hun synes alle er blitt så egoistiske.

– **Jeg har mistet litt troen på menneskeheten.** Det er så mye rasisme. Jeg merker det på meg selv også, og liker det ikke: Jeg er blitt så skeptisk. Jeg kan gå på gaten og føle frykt. Det skremmer meg at jeg tenker slik, og jeg føler meg ond. Jeg kan dessuten være veldig direkte, og si til en venninne: «Å, har du fått deg nye sko? De var stygge». Det sårer, det skjønner jeg jo. Man bør alltid tenke seg om to ganger. Det gjør ikke jeg.

Psykologiprofessorene Paul Bloom og Karen Wynn ved Yale University i USA har gjort flere studier som viser at barn, selv før de kan snakke eller gå, kan skille mellom rett og galt, føle empati og medfølelse. Og forsøke å trøste de som behandles galt. Forskere og psykologer mener at velutviklet empati er en av årsakene til at de fleste mennesker ikke begår grusomme handlinger.

**IWONA LŪCYNA
ORDON (34)
MARKEDSFØRING**

– Det verste jeg vet er ondskap mot dyr. De er forsvarsløse og uten språk. Jeg har hund, Sonya. Mitt ondeste trekk er at jeg noen ganger blir frustrert og skulle ønske at jeg ikke hadde hatt henne. Da får jeg dårlig samvittighet. Hvis jeg ser bilder av dyr som lider, kan det brenne seg fast i hodet mitt. Planen min var å skrive en bachelor-opp-gave om elefanter i Afrika, som blir drept på grunn av elfenbenstennene.

1. 1
2. 2
3. 3
4. 4

- [Previous](#)
- [Next](#)

– Empati er viktig. Men empati er ingen konstant størrelse, selv om mange tror det, sier filosofiprofessor Lars Fredrik Svendsen, forfatter av boken «Ondskapens filosofi».

– Empatien vår styres av oppfatningene våre om hvem vi skal være empatiske mot. Hitler hadde sikkert store doser empati for Blondie, schæferen sin. Antagelig mer enn han hadde for Eva Braun. Og definitivt mye mer enn han hadde ovenfor jøder og homoseksuelle.

Svendsen mener at det finnes to hovedkilder til onde handlinger: Frykt og forakt.

– Forakt er simpelthen at vi opplever noen som så lavtstående at vedkommende ikke er verdig vår empati. Frykt ... det er at et annet menneske eller gruppe utgjør en så stor trussel mot oss at vi må gripe til ekstreme midler.

Han mener det er problematisk at vi konsekvent bruker ondskapsbegrepet om de andre.

– Det stenger for innsikt i hvilket potensial de fleste av oss har for å gjøre de mest hårreisende ting under gitte betingelser, mener Svendsen:

– Hvis vi ser på deltagere i folkemord, eller blant dem som utfører forferdelig tortur, ser vi at de ikke skiller seg ut fra alle andre. De er ytterst ordinære mennesker.

– *Tror du at ondskap kan finnes på hjerneskanning?*

– Nei. Like lite som du kan skanne et hode og finne friheten et sted i hjernen.

– *Har du funnet ondskap i deg selv?*

– Hvis man er et menneske med et snev av selvinnstikk, er det klart at man angrer på en hel del ting man har gjort. Ikke fordi det ikke lønnet seg, men fordi jeg trådte feil og såret noen på en måte de virkelig ikke hadde gjort seg fortjent til.

Norges mest profilerte og beryktede pengeinnkrever, Espen Lie, trengte bare å ringe på dørene til folk og si navnet sitt, så ble pengene kastet til ham.

I dag kaller den tidligere Libanon-soldaten seg for megler. Fortsatt ringer han på dørene til folk. Føler han seg da ond?

– Hvis du skylder penger og ikke vil betale tilbake ... Ja, ikke engang diskutere med meg, men heller trekker frem en hagle, er det ikke jeg som er den onde.

– *Har du aldri vært ond?*

HVEM BLIR

OND?

– Jeg skal være ærlig og svare jo, men det er mange år siden – sikkert 20 år. Jeg var redd og kjente adrenalinet flyte, og istedenfor å stoppe slåsskampen når jeg hadde overtaket, fortsatte jeg å slå og sparke.

– *Du må ha sett mye ondskap i livet?*

– Å, ja. Absolutt. Det er noen som er født onde, mens andre er blitt det. Ofte på grunn av en dårlig oppvekst. Det aller verste er psykopatene. De er også onde mot samboeren og barna sine. Det lyser faenskap ut av øynene på deres.

En gang ble Lie skutt fra fem, seks meters hold. Han så et lys. Han kan ikke utelukke at det var Jesus.

– Det var en ondskapsfull handling. Men i retten ble han frikjent for å ha handlet i nødverge. Retten mente at mine nærkampteknikker var et like farlige våpen som hans pistol. Dommerne mente at min ondskap var på høyde med hans.

LES OGSÅ:

Småbarnsfar forteller: [Mitt liv som psykopat](#)

Gi oss tilbakemelding på denne artikkelen

Anbefal < 1

Tweet < 1

+1 < 0

Forrige sak: [24 timer](#)

Neste sak: [Bli lykkelig som aleneforelder](#)